

Manifestul Domeniului Public

Preambul

"Le livre, comme livre, appartient à l'auteur, mais comme pensée, il appartient—le mot n'est pas trop vaste—au genre humain. Toutes les intelligences y ont droit. Si l'un des deux droits, le droit de l'écrivain et le droit de l'esprit humain, devait être sacrifié, ce serait, certes, le droit de l'écrivain, car l'intérêt public est notre préoccupation unique, et tous, je le déclare, doivent passer avant nous." (Victor Hugo, *Discours d'ouverture du Congrès littéraire international de 1878*, 1878)

„Piețele noastre, democrația noastră, știința noastră, tradiția proprie a discursului liber și arta noastră, toate depind mult mai mult de un Domeniu Public al materialului liber disponibil decât materialul informațional care este protejat prin drepturile de proprietate intelectuală. Domeniul Public nu este un reziduu clisos rămas după ce toate lucrurile bune au fost acoperite prin drepturile de proprietate intelectuală. Domeniul Public este cariera de unde extragem pietrele cu care construim cultura noastră. De fapt, Domeniul Public este partea majoritară a culturii noastre.” (James Boyle, *Domeniul Public*, p. 40f, 2008)

Domeniul public, așa cum noi îl înțelegem, reprezintă bogăția de informații care sunt, fie accesate sau reutilizate fără obstacole, de obicei asociate cu protecția prin drepturile de autor, fie sunt libere de orice protecție prin drepturile de autor, fie pentru că deținătorul drepturilor de autor a decis să elimine aceste obstacole. Este baza înțelegerii de sine după cum este exprimată de cunoașterea și cultura noastră comună. Este materia primă din care este derivată cunoașterea nouă și din care sunt create noi opere culturale. Domeniul Public acționează ca un mecanism de protecție care asigură că această materie primă este disponibilă la prețul reproducerii sale – apropiat de zero – și că toți membrii societății pot construi pe baza acesteia. A avea la dispoziție un Domeniu Public sănătos și înfloritor este esențial pentru bunăstarea socială și economică a societăților noastre. Domeniul Public joacă un rol capital în domeniile educației, științei, patrimoniului cultural și a informațiilor din sectorul public. Un Domeniu Public sănătos și înfloritor este una dintre cerințele de bază pentru a asigura că de principiile Articolului 27 (1) a Declarației Universale a Drepturilor Omului („toată lumea are dreptul să participe liber la viața culturală a comunității, să se bucure de arte și să fie parte a progresul științific și să se bucure de acesta.”), vor beneficia toți în întreaga lume.

Societatea informațională digitală interconectată a adus problema Domeniului Public în prim planul discuțiilor privind drepturile de autor. Pentru a păstra și întări Domeniul Public, avem nevoie de o înțelegere robustă și actuală a naturii și rolului acestei resurse esențiale.

Acest Manifest al Domeniului Public definește Domeniul Public și subliniază principiile necesare și îndrumările pentru un Domeniu Public sănătos la începutul secolului XXI. Domeniul Public este luat în considerare aici prin relația sa cu legea drepturilor de autor, excluzând alte drepturi de proprietate intelectuală (precum brevetele de invenții și mărcile înregistrate) iar legea drepturilor de autor trebuie să fie înțeleasă în sensul său larg pentru a include drepturile de natură economică și morală implicate de drepturile de autor și drepturilor conexe (cuprinzând drepturi legate de dreptul de autor și dreptul sui-generis privind bazele de date). În contextul acestui document, drepturile de autor sunt utilizate ca un termen generic pentru aceste drepturi. Mai mult, termenul de „opere” include toate aspectele protejate prin drepturi de autor astfel definite, incluzând bazele de date, înregistrările și reprezentațiile. La fel, termenul „autori” include fotografi, producători, organisme de radiodifuziune și de televiziune, pictori

și interpreți.

Domeniul Public în secolul XXI

Domeniul Public la care acest Manifest aspiră este definit ca fiind materialul cultural care poate fi utilizat fără restricție – fără protecție prin drept de autor. Suplimentar lucrărilor care sunt formal în domeniul public, există o mulțime de lucrări de valoare pe care indivizii le-au distribuit voluntar sub termeni generoși, creând un spațiu al tuturor construit separat, care funcționează în multe privințe precum domeniul public. Mai mult, persoanele pot folosi, de asemenea, multe lucrări protejate prin excepții și limitări ale drepturilor de autor, utilizarea leală (fair use) și utilizarea echitabilă (fair dealing). Toate aceste surse care permit un acces crescut la cultura și moștenirea noastră sunt importante și toate trebuie să fie întreținute activ pentru ca societatea să culeagă beneficiile depline ale cunoașterii și culturii comune.

Domeniul Public

Domeniul Public structural stă la baza noțiunii de Domeniu Public și este alcătuit din cunoașterea, cultura și resursele noastre în comun, care pot fi utilizate fără restricții privind drepturile de autor în virtutea legislației existente. Mai exact, Domeniul Public structural este compus din două clase diferite de opere:

1. Opere ale autorilor al căror protecție prin drepturile de autor a expirat. Drepturile de autor reprezintă un drept acordat temporar autorilor. Din moment ce această protecție a ajuns la final, toate restricțiile legale încetează să mai existe, cu excepția, în unele țări, a drepturilor morale ale autorilor drepturilor morale perpetue ale autorului.

2. Corpul comun informațional care nu este protejat prin drepturile de autor. Operele care nu sunt protejate prin drepturile de autor deoarece nu trec de testul originalității sau sunt excluse de la protecție (precum în cazul datelor, faptelor, ideilor, procedurilor, proceselor, sistemelor, metodelor de operare, conceptelor, principiilor sau descoperirilor, indiferent de forma în care sunt descrise, explicate, ilustrate sau incluse într-o operă, precum sunt, de asemenea, și legile sau deciziile judiciare sau administrative). Acest bunuri comune esențiale sunt mult prea importante pentru funcționarea societăților noastre pentru a mai fi împovărate cu restricții legislative de oricare natură chiar și pentru o perioadă limitată de timp.

Domeniul Public structural a fost construit ca o contrabalansare a drepturilor autorilor stabilite prin drepturile de proprietate intelectuală, fiind esențial pentru memoria culturală și baza de cunoaștere a societăților noastre. În cea de-a doua jumătate a secolului 20, cele două elemente identificate aici, au fost depășite prin extinderea prevederilor protecției prin drepturile de autor și introducerea unor noi regimuri de protecție.

Contribuțiile publice voluntare și prerogativele utilizatorilor

Suplimentar nucleului structural al Domeniului Public, mai există și alte surse esențiale, care permit indivizilor să interacționeze în mod liber cu operele protejate prin drepturi de autor. Acestea reprezintă

„spațiul de respiro” al culturii și cunoașterii noastre contemporane, asigurându-se ca protecția prin drepturile de autor să nu interfereze cu cerințele specifice ale societății și cu opțiunile voluntare ale autorilor. În timp ce aceste surse măresc accesul la operele protejate, unele dintre ele condiționează acest acces în contextul unor anumite forme de utilizare sau restricționează accesul la anumite clase de utilizatori:

1. Operele care sunt distribuite voluntar de către deținătorii drepturilor. Creatorii pot să elimine restricțiile asupra operelor lor fie prin utilizarea altor instrumente legale pentru a permite altora să folosească lucrările lor fără restricții, fie punându-le în Domeniul Public. Pentru definițiile licențierii libere, vezi pentru referință definițiile software-lui liber de la <http://www.gnu.org/philosophy/free-sw.html>, definirea operelor culturale libere <http://freedomdefined.org/Definition> și definiția cunoașterii deschise de la <http://opendefinition.org/1.0/>.

2. Prorogativele utilizatorilor create de excepțiile și limitările drepturilor de autor, utilizarea leală și utilizarea echitabilă. Aceste prerogative fac parte integrală din Domeniul Public. Acestea asigură că există îndeajuns de mult acces la cultura și cunoașterea noastră comună, permițând funcționarea instituțiilor sociale esențiale și facilitând participarea socială a indivizilor cu nevoi speciale.

Luete toate împreună, domeniul public, distribuția voluntară a operelor, excepțiile și limitările ale drepturilor de autor, utilizarea leală și utilizarea echitabilă, merg împreună pentru a asigura accesul tuturor la cultura și cunoașterea comună pentru a ușura inovarea și participarea culturală în beneficiul întregii societăți. Astfel, este important ca Domeniul Public în ambele sale întrupări să fie întreținut activ pentru a putea continua să îndeplinească acest rol cheie în această perioadă de schimbări tehnologice și sociale rapide.

Principii generale

Într-o perioadă a modificărilor tehnologice și sociale rapide, Domeniul Public îndeplinește un rol esențial în implicarea culturală și inovarea digitală și astfel, are nevoie să fie menținut în mod activ. Întreținerea activă a Domeniului Public trebuie să ia în calcul un număr de principii generale. Principiile următoare sunt esențiale pentru a conserva o înțelegere clară a Domeniului Public și pentru a asigura continuarea funcționării a Domeniului Public în mediul tehnologic al societății informaționale interconectate. În ceea ce privește Domeniul Public structural, acestea sunt după cum urmează:

1. Domeniul Public este regula iar protecția prin drepturi de autor este excepția. Din moment ce protecția prin drepturile de autor este acordată doar pentru formele originale de expresie, marea majoritate a datelor, informații și idei produse în întreaga lume în oricare moment, aparține Domeniului Public. Suplimentar informațiilor care nu se califică pentru a fi protejate, Domeniul Public este lărgit în fiecare an prin lucrările al căror termen de protecție expiră. Aplicarea combinată a cerințelor pentru protecție și durata limitată a protecției prin drepturi de autor, contribuie la bogăția Domeniului Public pentru a asigura astfel accesul la cunoașterea și cultura comună.

2. Protecția prin dreptul de autor ar trebui să dureze atât cât este necesar pentru a fi atins un compromis rezonabil între protejarea și răsplătirea autorului pentru munca sa intelectuală și protejarea interesului public în diseminarea culturii și a cunoașterii. Nu există argumente viabile nici din perspectiva autorilor, nici a publicului larg (fie acestea istorice, economice, sociale sau de alt tip), pentru a sprijini extinderea în timp a protecției prin drepturi de autor. În timp ce autorul ar trebui să poată culege fructele muncii sale intelectuale,

publicul larg nu ar trebui să i se interzică pentru o perioadă lungă de timp beneficiile liberei utilizări a acestor opere.

3.Ce este în Domeniul Public, trebuie să rămână în Domeniul Public. Controlul exclusiv asupra operelor din Domeniului Public, nu trebuie să fie permis prin afirmarea drepturilor exclusive în contextul reproducerilor, prin mijloace tehnice de protecție ale acestor opere.

4.Un utilizator legitim al unei copii digitale a unei opere din Domeniul Public, ar trebui să fie liber să (re)utilizeze, copieze și modifice o astfel de operă. Statutul unei opere aparținând Domeniului Public nu implică neapărat faptul că aceasta trebuie să fie accesibilă publicului. Deținătorii opereii fizice care se află în Domeniul Public sunt liberi să restricționeze accesul la acestea. Totuși, din moment ce accesul la o operă a fost acordat, din acel moment trebuie să nu existe restricții legale privind reutilizarea sau modificarea acestor opere.

5.Contractele sau măsurile tehnice de protecție care restrâng accesul și reutilizarea operelor din Domeniul Public, nu trebuie să fie întărite. Statutul de Domeniu Public al unei opere garantează dreptul de reutilizare, modificare și reproducere. Acest statut include și prerogativele utilizatorilor care derivă din excepții și limitări, utilizare leală și utilizare echitabilă, asigurându-se că acestea nu se pot limita prin mijloace contractuale sau tehnologice.

În plus, următoarele principii stau în nucleul contribuțiilor publice voluntare și al prerogativelor utilizatorilor descrise mai sus:

1. Renunțarea voluntară la drepturile de autor și distribuirea operelor protejate constituie exerciții legitime de exclusivitate a drepturilor de autor. Mulți autori îndreptățiți în a fi protejați prin drepturile de autor nu doresc să-și exercite aceste drepturi în întregime sau doresc să renunțe la aceste drepturi cu totul. Astfel de acțiuni, atâta vreme cât sunt voluntare, constituie exerciții legitime a exclusivității drepturilor de autor și nu trebuie să fie împiedicate prin lege, prin statut sau prin alte mecanisme care includ drepturile morale.

2. Excepțiile și limitările prin drepturile de autor, utilizarea leală și e și utilizarea echitabilă trebuie să fie întreținute activ pentru a fi asigurată eficacitatea echilibrului fundamental dintre drepturile de autor și interesul public. Aceste mecanisme creează prerogativele utilizatorilor ce constituie spațiul de respiro în cadrul sistemului actual de drepturi de autor. Dat fiind nivelul rapid al schimbării deopotrivă tehnologică cât și a societății, este important ca acestea să poată asigura funcționarea instituțiilor sociale esențiale și participarea socială a indivizilor cu nevoi speciale. Astfel, excepțiile și limitările privind drepturile de autor, utilizarea leală și utilizarea echitabilă, ar trebui să fie interpretate în natura lor evolutivă și să fie continuu adaptate pentru a conta în interesul public.

În completarea acestor principii generale, trebuie să fie rezolvate o serie de probleme urgente cu relevanță pentru Domeniul Public. Următoarele recomandări au drept țintă protejarea Domeniului Public și asigurarea că poate continua să funcționeze într-o manieră relevantă. În timp ce aceste recomandări se aplică întregului spectru al drepturilor de autor, ele sunt în mod particular importante pentru educație, patrimoniu cultural și cercetarea științifică.

Recomandări generale

1.Perioadele de protecție prin drepturi de autor ar trebui reduse. Durata excesivă a protecției prin drepturile de autor combinată cu absența formalităților dăunează în mare măsură accesibilității la cultura și cunoașterea noastră comună. Mai mult, conduce la creșterea apariției

operelor orfane, opere care, fie că nu se află sub controlul autorilor lor, fie că nu fac parte din Domeniul Public, în ambele cazuri neputând fi utilizate. Astfel, pentru noile opere, durata protecției prin drepturi de autor ar trebui redusă la un termen mai rezonabil.

2.Orice modificare a ariei de acțiune a protecției prin drepturi de autor (incluzând orice nouă definiție a unui domeniu protejat sau extinderea drepturilor de exclusivitate) trebuie să ia în considerare efectele asupra Domeniului Public. Orice modificare asupra ariei de protecție a dreptului de autor nu trebuie aplicată retroactiv asupra lucrărilor care deja sunt subiect al protecției. Dreptul de autor reprezintă o excepție limitată în timp de la statutul de Domeniu Public a culturii și cunoașterii noastre comune. În secolul 20, aria de acoperire a fost extinsă în mod semnificativ pentru a include interesele unei clase restrânse de deținători de drepturi în detrimentul publicului larg. Ca rezultat, mare parte a culturii și cunoașterii comune este închisă dincolo de restricțiile impuse de drepturile de autor și cele de natură tehnică. Trebuie să ne asigurăm că această situație, cel puțin, nu se va înrăutăți și că se va îmbunătăți în viitor.

3.Atunci când lucrarea este pe cale să ajungă în Domeniul Public structural în țara de origine, materialul ar trebui încadrat ca parte a Domeniului Public structural în toate celelalte țări ale lumii. Acolo unde o lucrare nu se califică pentru protecția prin drepturi de autor deoarece se încadrează într-un anumit criteriu de excludere, fie că nu întrunește criteriul de originalitate, fie că a depășit perioada de protecție, ar trebui ca nimeni (inclusiv autorul) să nu invoce protejarea prin drepturi de autor asupra aceluiași material în altă țară și astfel să-și retragă lucrarea din Domeniul Public structural.

4.Orice încercare de eludare sau de inducere în eroare în folosirea materialului din Domeniul Public într-un mod inadecvat, trebuie pedepsită prin lege. Pentru a conserva integritatea Domeniului Public și de a proteja utilizatorii materialelor din Domeniul Public de reprezentări inexacte și înșelătoare, oricare încercări de eludare sau care induc în eroare pentru a reclama exclusivitatea asupra materialelor din Domeniul Public, trebuie să fie declarate în afara legii.

5.Niciun alt drept de proprietate intelectuală nu trebuie să fie utilizat pentru a reconstitui exclusivitatea pentru materiale din Domeniul Public. Domeniul Public este integrat echilibrului sistemului drepturilor de autor. Acest echilibru intern nu trebuie manipulat prin încercarea de a reconstitui sau obține control exclusiv prin intermediul reglementărilor care sunt externe sistemului de dreptului de autor.

6.Trebuie să existe o cale practică și eficace pentru a pune la dispoziție „operele orfane” și lucrările publicate care nu mai sunt disponibile în sistemul comercial (precum lucrările ieșite din tiraj) pentru a fi reutilizate de societate. Extinderea ariei de acoperire și a duratei în care prevederile drepturilor de autor acționează și formalitățile prohibitive pentru operele străine, au creat un corp enorm de opere orfane, care nici nu sunt sub controlul autorilor, nici nu fac parte din Domeniul Public. Dat fiind faptul că de aceste opere, sub actualul sistem legislativ, nu beneficiază autorii sau societatea, aceste lucrări trebuie să fie puse în slujba întregii societăți pentru a fi reutilizate.

7.Instituțiile deținătoare a patrimoniului cultural ar trebui să-și însușească rolul special în a organiza și prezerva lucrările din Domeniul Public. Organizațiile culturale non-profit au fost investite cu prezervarea culturii și cunoașterii comune de-a lungul secolelor. Ca parte a acestui rol, ele trebuie să se asigure că lucrările din Domeniul Public sunt disponibile întregii societăți prin organizarea acestora, conservarea lor și diseminarea în regim de acces liber.

8.Nu trebuie să existe obstacole de natură legală, care să împiedice distribuția voluntară a operelor sau contribuției cu acestea la Domeniul Public. Ambele constituie exerciții legitime a drepturilor exclusive acordate de copyright și ambele sunt esențiale pentru a se asigura accesul la bunurile culturale vitale și la cunoaștere respectându-se dorințele autorului.

9.Utilizarea fără scop comercial în folosul propriu a operelor protejate, trebuie în general să fie posibilă și trebuie explorate modalități alternative de remunerare pentru autor. Așa cum este esențial pentru dezvoltarea proprie utilizarea în scop personal a operelor, la fel este vitală luarea în considerare a poziției autorului atunci când se stabilesc noi limitări și excepții privind drepturile de autor sau revizuirea celor vechi.

Translation - Constantinescu Nicolaie, [Kosson Community](#)

Review and legal proofreading – Bogdan Manolea, [APTI](#)